

VEVAM / NL FILM

RECHTENOVERDRACHT AAN VEVAM BEVESTIGD DOOR HOF AMSTERDAM

Het Hof Amsterdam heeft bij arrest van 22 november 2011 in de zaak VEVAM/NL Film de eisen van VEVAM in hoger beroep afgewezen. In tegenstelling tot de kort geding rechter, geeft het Hof een duidelijke onderbouwing. De motivering bevat belangrijke overwegingen, vooral met het oog op de bevoegdheid van VEVAM bij de uitoefening van auteursrechten.

Waar gaat deze zaak over?

Voorheen werden 'VEVAM-rechten' in de opdrachtcontracten tussen makers en producenten veelal algemeen voorbehouden. Zo'n 'VEVAM voorbehoud' wordt door veel producenten niet meer aanvaard omdat men vindt dat de overdracht van rechten aan VEVAM is uitgebreid. Er zouden nu rechten aan VEVAM overgedragen worden, die de producent zelf nodig heeft in verband met zijn verplichtingen naar afnemers (omroepen, exploitanten) en financiers.

VEVAM betwijfelt of dit laatste zo is. De rechten in kwestie zien nog steeds op dezelfde exploitatie als voorheen, namelijk op de doorgifte van filmwerken in televisiezenderpakketten. Bij deze vorm van exploitatie ligt collectief beheer voor de hand, omdat toestemming moet worden verkregen voor een groot aantal werken. De rechten met betrekking tot deze exploitatie worden dan ook al jaren collectief uitgeoefend in een samenwerkingsverband van auteursrechtenorganisaties alsmede producentenorganisaties. De exploitanten (kabelmaatschappijen, KPN-Digitenne, e.d.) beschikken derhalve over een licentie en zijn daarvoor niet afhankelijk van de individuele producenten of omroepen.

Producenten en omroepen hebben er belang bij dat de exploitanten hun programma's ongestoord kunnen doorgeven. Dit belang wordt op geen enkele wijze geschaad door het onderbrengen van de doorgiftherechten bij collectieve rechtenorganisaties als VEVAM. Collectieve rechtenorganisaties geven toestemming en zijn ook gehouden om tegen redelijke vergoeding toestemming te geven voor het gebruik van de filmwerken. Wat de exploitatie wel in gevaar kan brengen, zijn verbodsrechten van individuele makers, maar dat wordt juist door middel van collectieve licenties ondervangen. De collectieve licentie vrijwaart de exploitant van claims van individuele makers.

Veel producenten, waaronder NL Film, zijn niet langer bereid om te aanvaarden dat de betreffende rechten door VEVAM worden beheerd. In opdrachtcontracten en -voorwaarden wordt een overdracht van precies dezelfde rechten, als door regisseurs reeds aan VEVAM overgedragen, opgenomen. Men is niet bereid die specifieke rechten uit te zonderen. Met andere woorden, men verlangt van de auteur om rechten over te dragen, die hij al aan VEVAM heeft overgedragen.

De producenten stellen zich daarbij op het standpunt dat de overdracht aan VEVAM niet geldig is en de overdracht van de regisseur aan de producent wel. VEVAM heeft met de zaak tegen NL Film geprobeerd duidelijkheid te scheppen in deze kwestie. VEVAM en regisseurs ondervinden namelijk hinder van deze praktijk in twee opzichten:

- Exploitanten stellen zich op het standpunt de licentie van VEVAM niet nodig te hebben, nu de regisseurs de betrokken rechten al hebben overgedragen aan de producent of omroep, en de exploitant kan volstaan met het verkrijgen van toestemming van deze partijen;
- Bij de verdeling van collectief geïnde vergoedingen wordt VEVAM door producenten tegengeworpen dat VEVAM de rechten in veel gevallen niet heeft verworven en derhalve geen of nauwelijks aanspraak kan maken op een aandeel in de opbrengst.

Het Gerechtshof in Amsterdam heeft nu erkend dat VEVAM bevoegd is om de rechten met betrekking tot doorgifte uit te oefenen.

Het Hof stelt voorop dat VEVAM de verplichte taak heeft de collectieve inning en verdeling van de in artikel 26a Auteurswet (Aw) bedoelde en vergelijkbare rechten te verzorgen. Deze op grond van de wet verplicht collectief uitgeoefende rechten worden niet beheerd door de producent, het mandaat van VEVAM ter zake deze rechten staat derhalve vast.

Ten aanzien van de rechten, die niet via verplicht collectief beheer worden uitgeoefend, overweegt het Hof dat een regisseur de vrijheid heeft deze over te dragen aan wie hij wil, en stelt vervolgens vast dat deze op basis van de aansluitovereenkomst aan VEVAM zijn overgedragen. Het argument dat de rechten op grond van artikel 45d Aw¹ of de opvolgende overeenkomst met de filmproducent bij NL Film zouden berusten, wordt daarmee doorkruist. Het Hof vervolgt dat slechts sprake kan zijn van een overdracht aan NL Film nadat de regisseur de aansluitovereenkomst met VEVAM heeft beëindigd. Het Hof bevestigt dus dat op grond van de aansluitovereenkomst de rechten gewoon bij VEVAM berusten, een latere overdracht aan een producent heeft geen rechtsgevolg.

Het Hof geeft verder aan dat er sprake zou kunnen zijn van onrechtmatig handelen in het geval NL Film dusdanige druk op de regisseur uitoefent dat hij niet langer in vrijheid kan contracteren. Het Hof acht dat in dit geval niet aannemelijk, gelet op de omvang van NL Film. VEVAM betreurt dit laatste. De ervaringen van makers in de contractsonderhandelingen met vele producenten leert dat de regisseur weinig inbreng in de contractvoorwaarden heeft. Ook de overheid onderkent de onevenwichtige machtsverhouding tussen makers en exploitanten. De regering heeft het voornemen de positie van de maker te

---

¹ Zoals door Wigman betoogd, zie R. Wigman, Het wettelijk vermoeden van overdracht en de overdracht bij voorbaat, IEF 10503

versterken door bepaalde aanpassingen van de Auteurswet in het kader van het auteurscontractenrecht.

Ten slotte bevat de uitspraak een overweging over de eenmalige afkoop van de vergoeding als bedoeld bij artikel 45d Aw. Volgens de wet is de producent aan de makers een billijke vergoeding verschuldigd voor iedere vorm van exploitatie van het filmwerk. Helaas concludeert het Hof dat eenmalige afkoop van deze vergoeding mogelijk is en nadere specificering niet nodig. Hoe kan voorafgaande aan exploitatie worden bepaald wat 'billijk' is, zowel voor bestaande als voor nieuw te ontwikkelen vormen van exploitatie? Het is algemeen bekend dat deze regeling voor de vergoeding aan filmmakers in de praktijk niet werkt, de rechter brengt daar helaas geen verandering in. Dit gegeven behoeft bijzondere aandacht bij de voorgenomen wijzigingen van de Auteurswet.

Het belang van VEVAM is gelegen in het innen van vergoedingen voor regisseurs, de 'hoofdauteurs' van filmwerken. Er wordt veel geld verdiend met de exploitatie van filmwerken. Collectief beheer van de rechten met betrekking tot bepaalde vormen van exploitatie, zoals de distributie van televisiezenderpakketten, biedt de beste garantie voor makers om een aandeel in de opbrengst te ontvangen. En verzekert de exploitant van een dekkende licentie. Collectief beheer biedt mogelijkheden tot exploitatie, geen belemmeringen.

Sylvia Brandsteder
December 2011